

Onderzoek [REDACTED]

ir. Peter van der Kleij

A photograph of a two-story house with a stone wall and ivy. The house has a light-colored brick or stone facade on the lower level and a darker, possibly wood-paneled upper level. A person is visible on the roof. The scene is set in a wooded area with trees in the background. A large yellow text overlay is present in the center of the image.

No-Regret

Blowerdoor

Warmtebeeldcamera

Warmteverlies:

- Onvoldoende isolatie
- Tocht/luchtlekken
- Koudebruggen

Isolatie nieuwbouw Rc:

Deze woning Rc:

Origineel Rc:

• Dak	6,3 m ² .K/W	3,5 m ² .K/W	0,5 m ² .K/W
• Gevel	4,7	1,6	0,5
• BG vloer	3,7	0,5	0,5

Deze woning Rc:

- Dak 3,5 m².K/W
- Gevel 1,6
- BG vloer 0,5

Minimale streefwaarden Rc:

4,5 m².K/W

4,5

3,5 (5,0 bij vloerverwarming)

Minimaal om van het gas af te gaan alles zo isoleren + ventilatie met WTW

Waar begin je?

Waar je:

- Het koud hebt => comfort
- Het meest stookt
- Gaat opknappen/schilderen

Onderwerpen

1. Luchtdichtheid
2. Dak
3. Gevel
4. Glas en kozijnen
5. Vloer
6. Compartimentering
7. Installaties
8. Resumé

Bijlagen

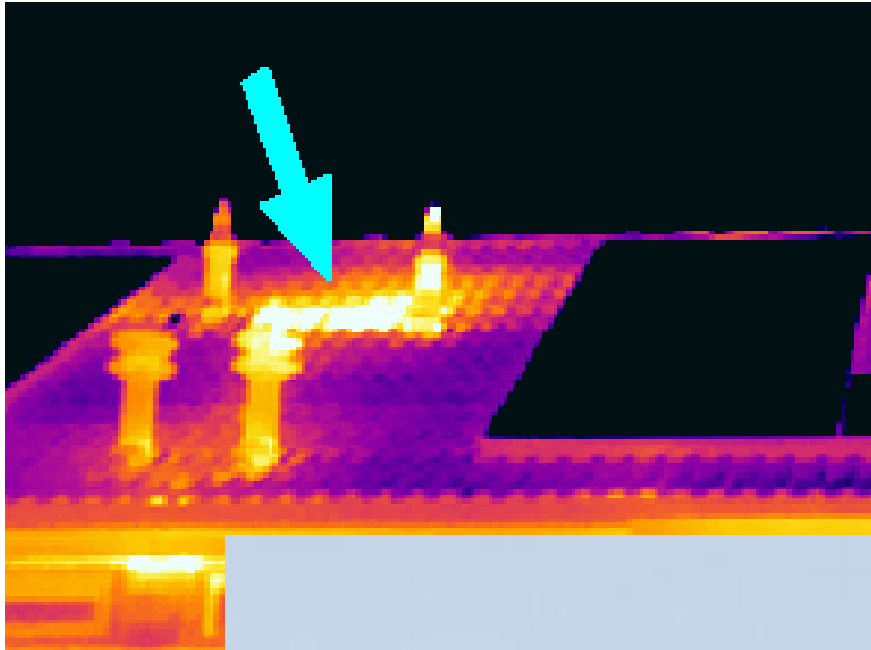
Comfort

1. Tocht
2. Koude straling
3. Vocht
4. Gezondheid (fijnstof, CO₂, schimmel)

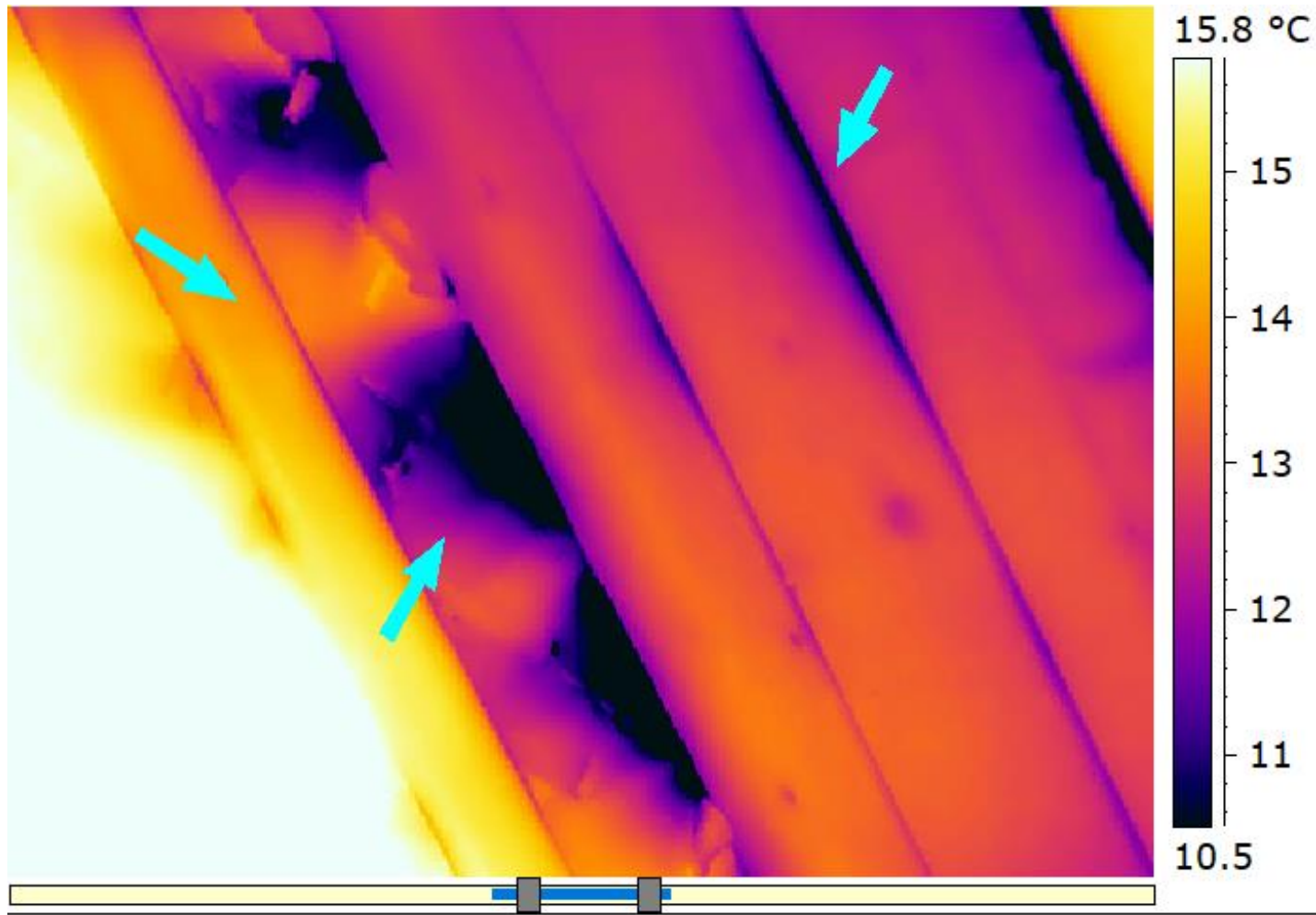
1. Luchtdichting

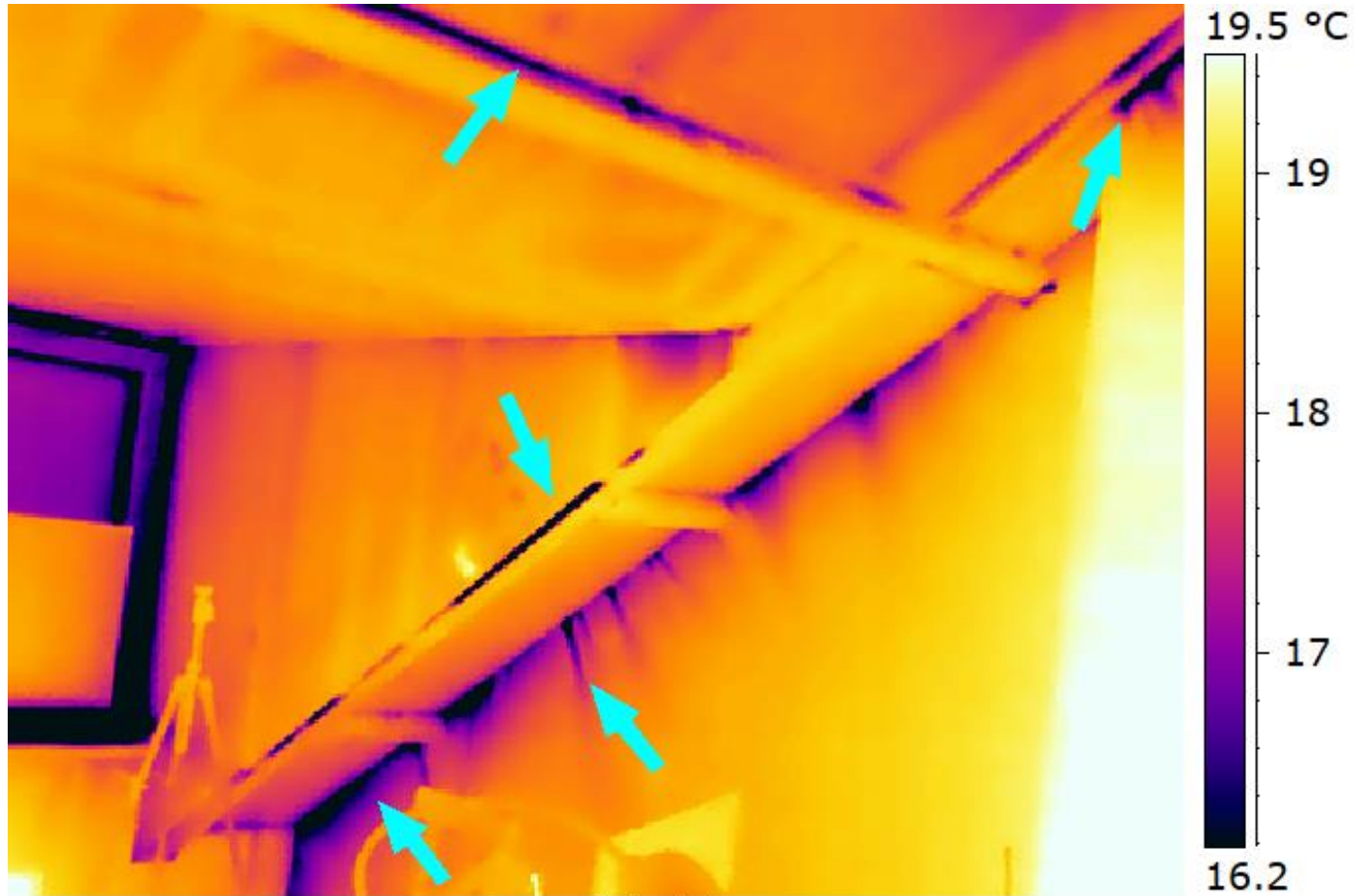
1. Gaten in het dak

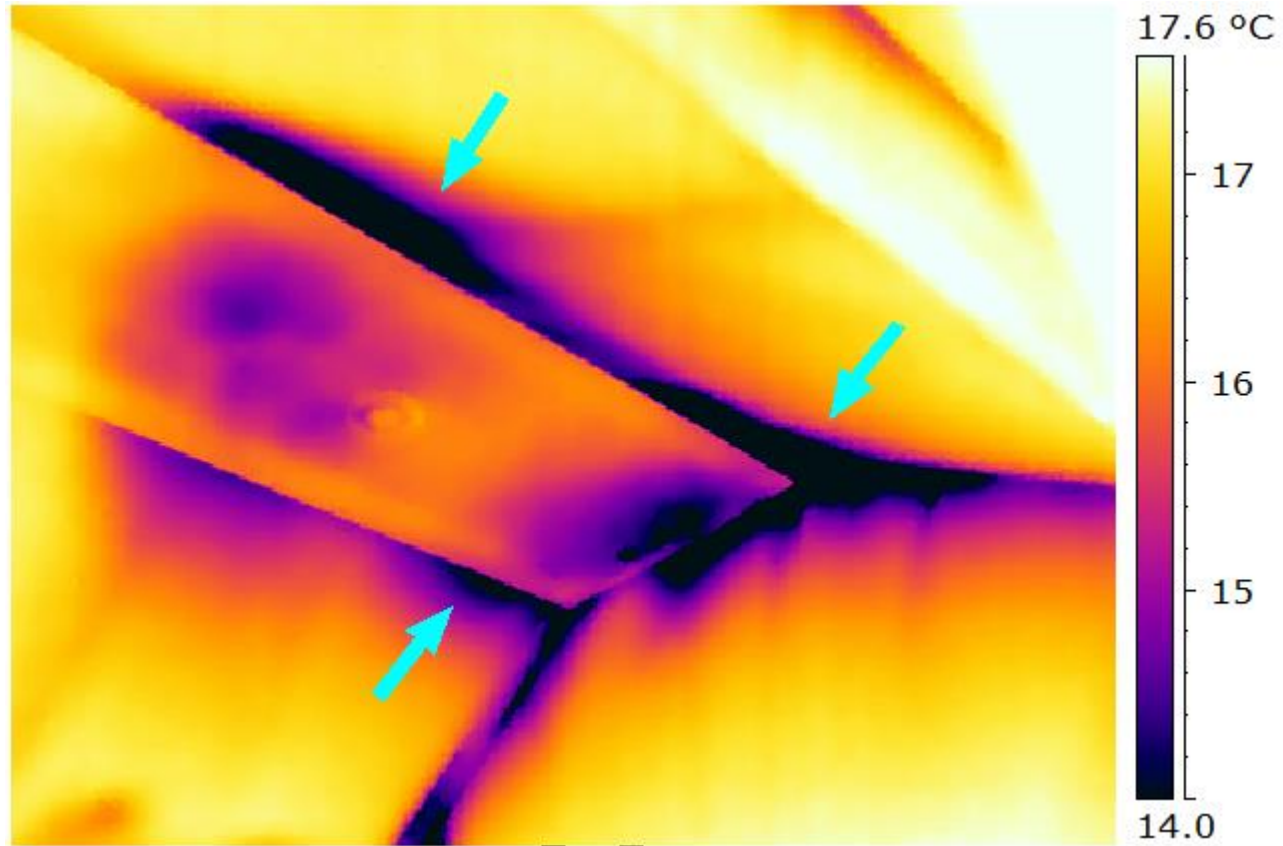
1. Gaten in het dak

1. Isolatiefolie afplakken

1. Isolatiefolie afplakken

1. Je huis is een schoorsteen

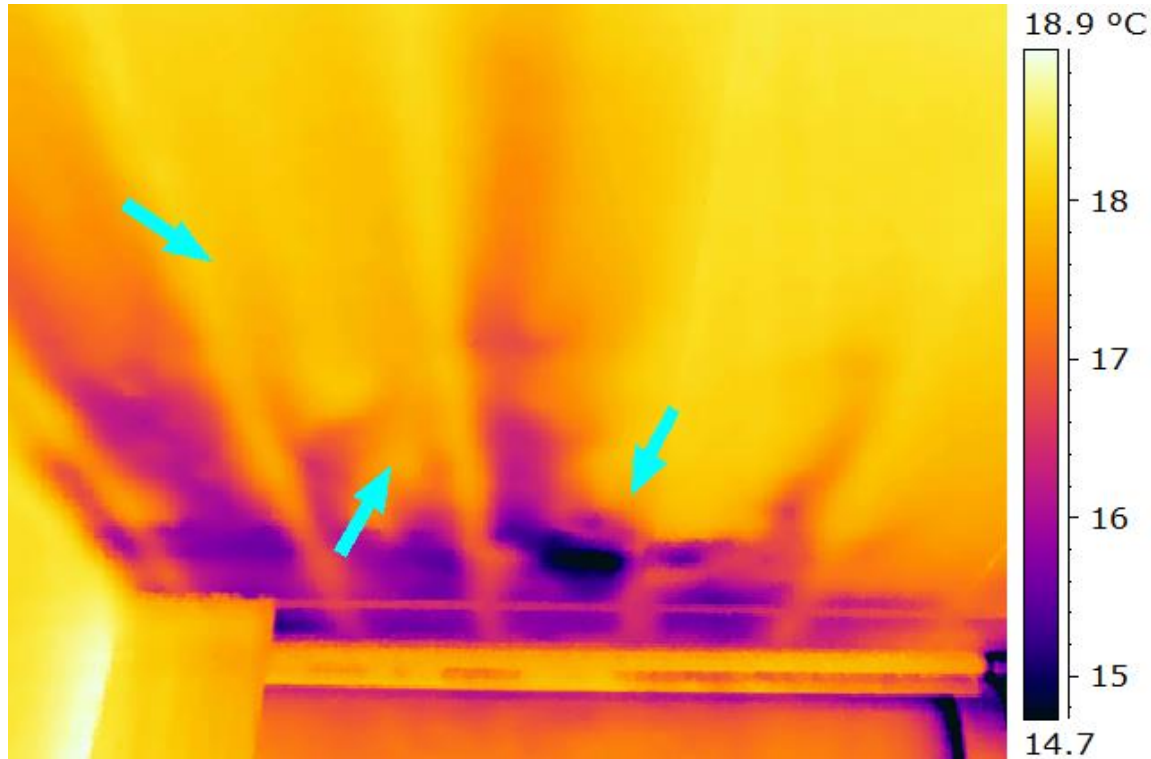
1. Pannendak

Isolatiefolie of
isolatie met daaroverheen folie

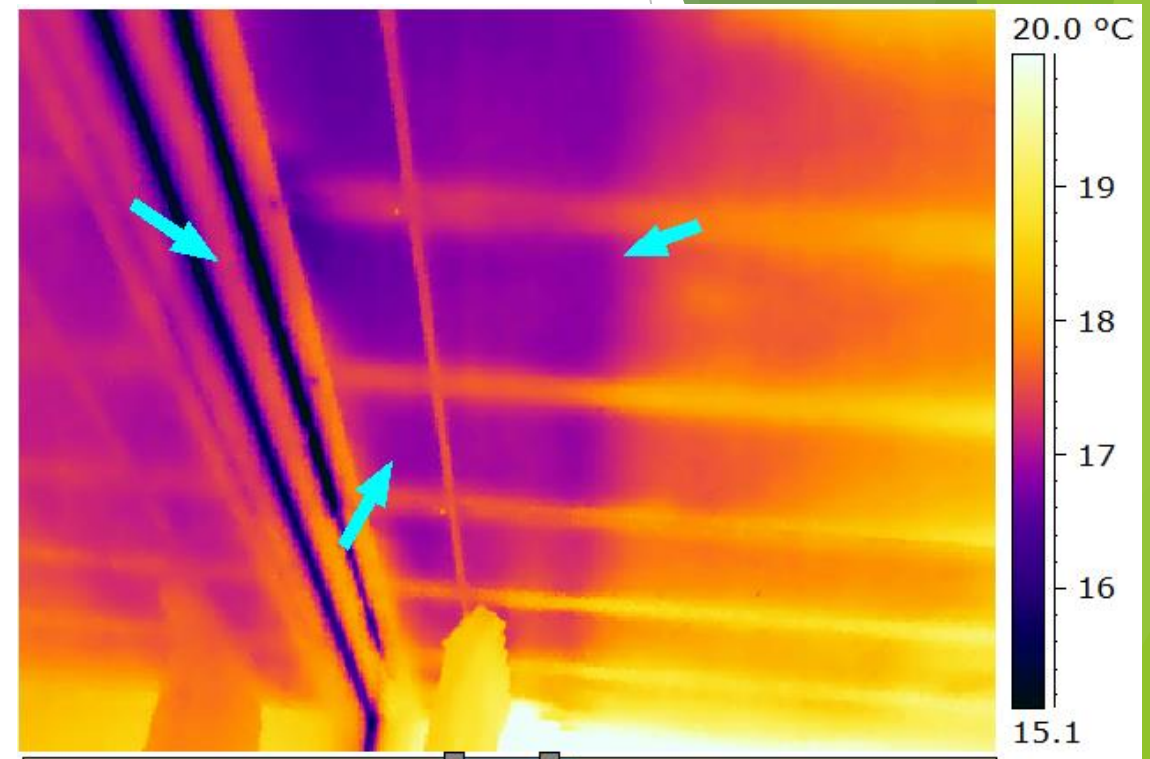
Alle naden en aansluitingen afplakken
Incl. dakdoorvoeren

1^e verdieping: koude lucht in plafond

Achterzijde: knieschotten

Voorzijde: buitenplafond

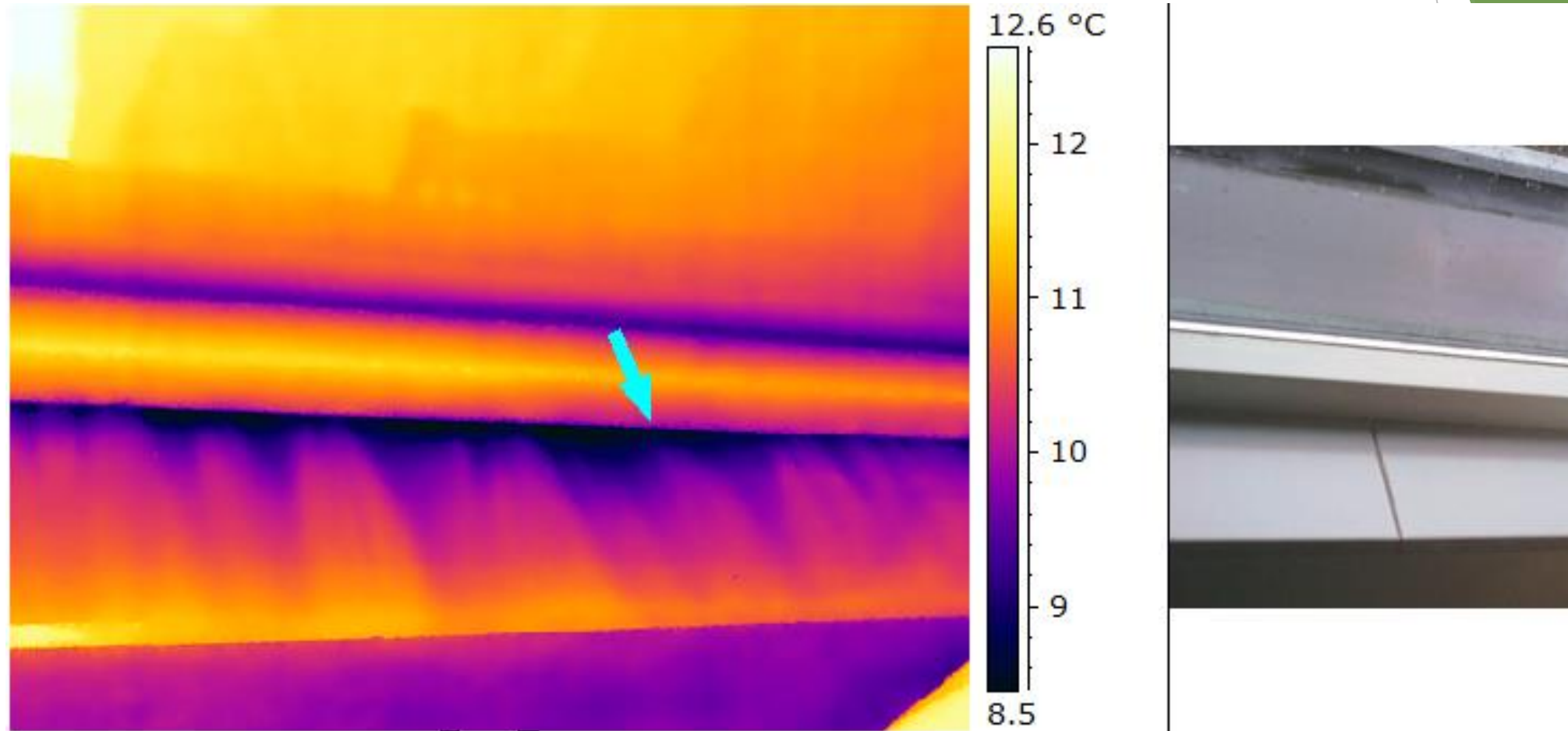
Isoleren en dichtzetten

1. Luchtdichting in de vloer

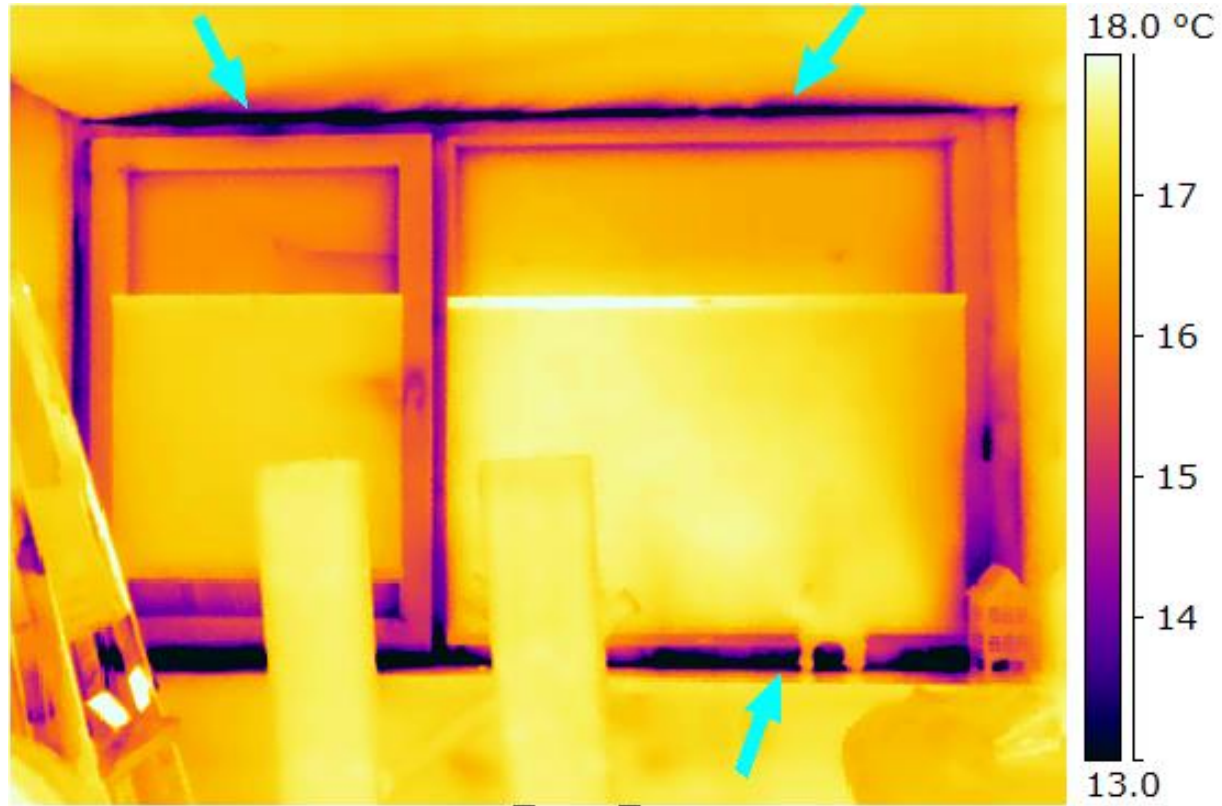
Mogelijke oorzaak *(N.B. dit is mijn eigen huis!)*

1. Tocht kozijnen? *vensterbank => afkitten*

N.B. dit is een andere woning

1. Kunststof kozijn

zie onder 4.

2. Isoleren pannendak => ook koeler in de zomer

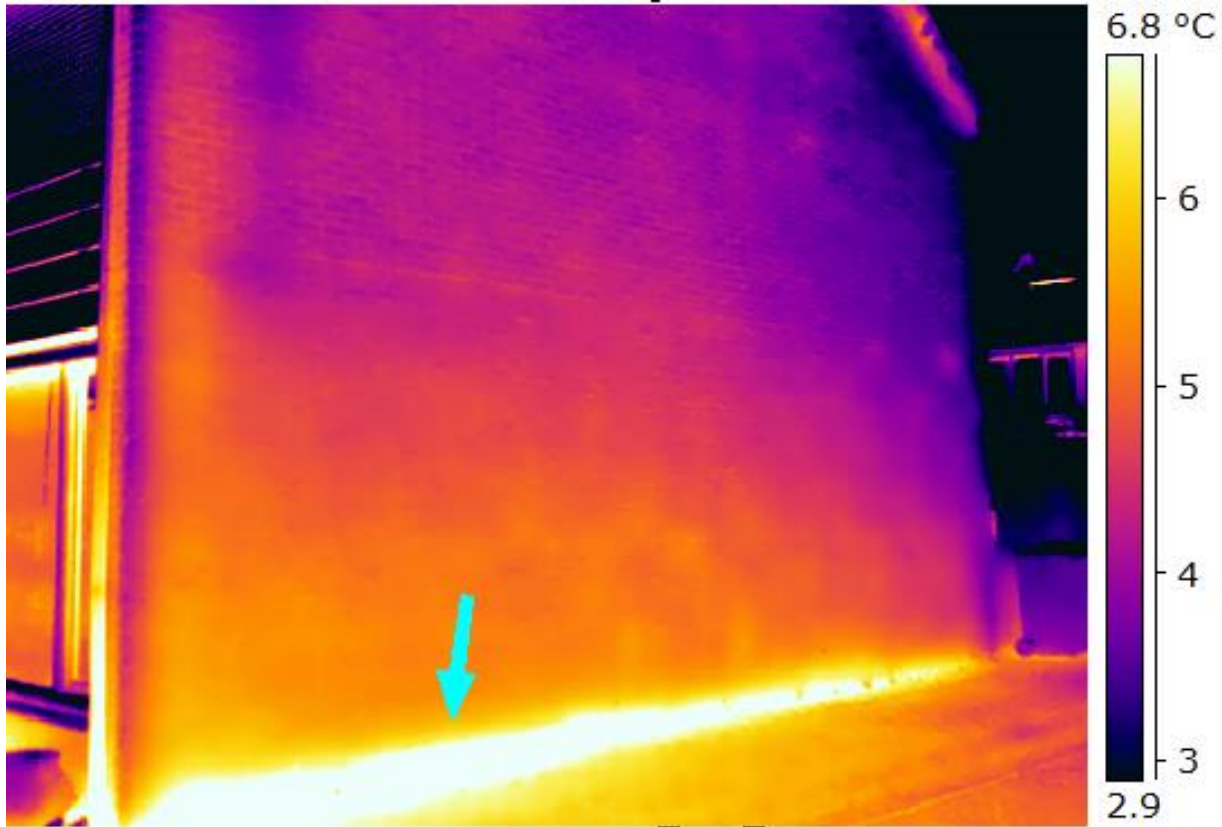
Buitenzijde:

- Pannen omhoog → Loodaansluitingen (schoorsteen en dakkapel)
- Hoger tov de goot

Binnenzijde:

- Bouwfysisch goed uitvoeren
- (vochtvariabele) dampremmer aan de binnenzijde
- Of isolatiefolie (is dampdicht)
- Luchtdicht aanbrengen
- Ruimte volledig vullen met isolatie (voorkeur biobased = zomers koel)

3. Gevel, *spouwisolatie*

3. Gevel, *spouwisolatie*

Rc 0,5 => 1,6-1,85

Let op:

- Vervuiling in de spouw
- Koudebruggen
- Slecht voegwerk
- Niet bij geschilderde gevel

3. Gevel, *spouwisolatie*

Risico's beperken door:

- Betrouwbaar isolatiebedrijf
- Endoscopische controle vooraf
+ evt. thermografisch buiten en binnen
- Thermografische controle achteraf (controle vulling)
- Vochtgehalte binnen laag houden

N.B. kruipruimteventilatie herstellen

3. Gevel *beter isoleren*

Door:

1. Gevelisolatie buitenzijde:

- Beste oplossing
- Prijzig
- Komt naar buiten
- Bouwvergunning

2. Gevelisolatie binnen:

- Overlast binnen
- Geeft koudebruggen
- Aanpassen installaties en aansluitingen

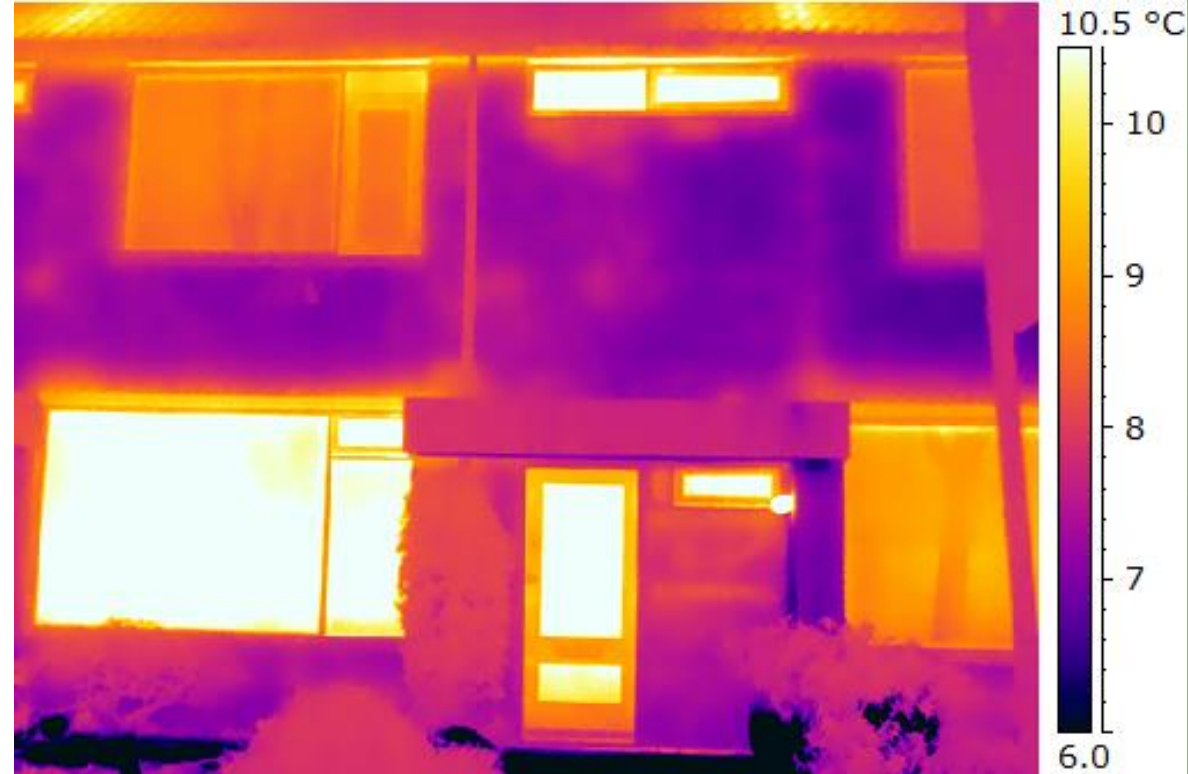
4. Glas en kozijnen

Enkel glas $U = 5,0 \text{ W/m}^2\text{K}$

Oud isoglas $U = 3,0$

HR++:

- Spouw 9 mm $U = 1,6 \text{ W/m}^2\text{K}$ 👎
- Spouw 15 mm $U = 1,1$ 👍
- Opdekgaslatten bij bestaande ramen

N.B. dit is een andere woning

4. Glas en kozijnen

Tripleglas, comfortabel door minder koudestraling

Aandachtspunten :

- $U = 0,6-0,7 \text{ W/m}^2\cdot\text{K}$
- iets minder licht en minder zoninstraling
- Nieuwe draaiende delen/kozijnen? => Subsidie
- Kleine meerprijs bij kunststof kozijnen
- Glas is niet langer het koudste vlak?! Risico schimmel => klein bestaand ruitje laten zitten als 'vochtvreter'

4. Draaiende delen *tochtwering*

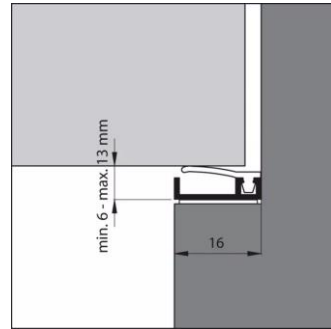

Nieuwe kozijnen, aandachtspunten :

- Kozijnen luchtdicht laten inbouwen
- Sluitwerk 'knevelend' afstellen
- Meerpuntssluiting tegen kromtrekken deuren

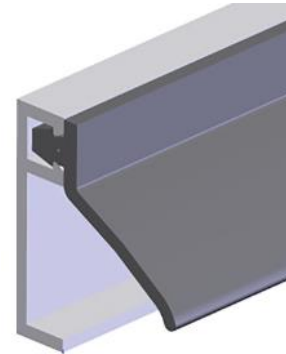

Ingefreesd kader

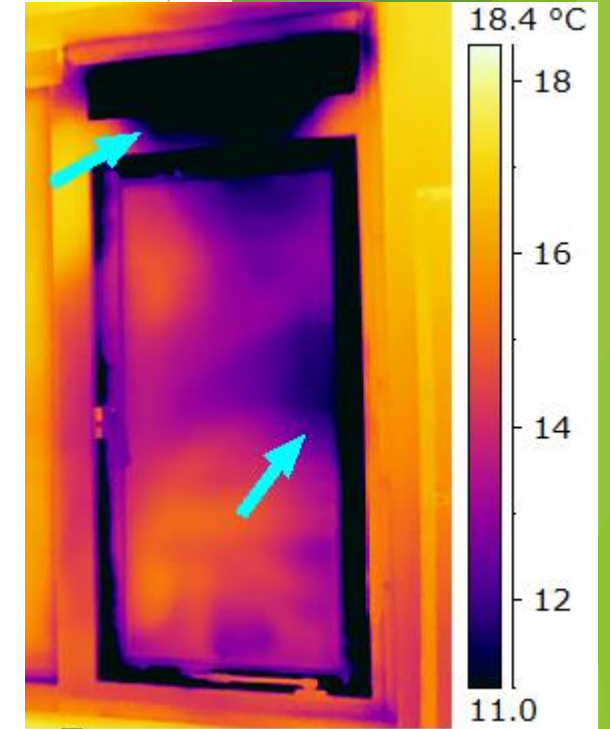

Tochtstrip Ellen

<https://www.elton.nl/doe-het-zelf/achterdeur/>

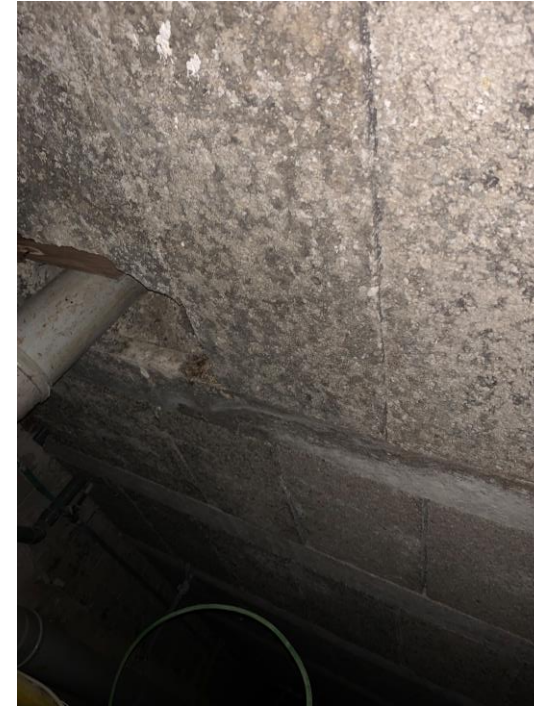
Beter: Buva SolidSeal

5. Vloerisolatie

Vooraf:

- Inspectie kruipruimte:
  - Toegang
  - Vocht
  - Ventilatie
  - Puin
  - Werkhoogte min 35 cm, bedrijf 50 cm
- Leidingen

5. Vloerisolatie

Door bedrijf:

Bodemfolie +

- Isolatiegedekens (PIFF, Tonzon e.d.)
- Gespoten PUR (Icynene)
- Bodemisolatie, *minder effectief*

5. Vloerisolatie

DHZ (zie clus tutorials*):

Bodemfolie +

- Isolatiebekens (PIFF, isolatiefolie e.d.)
- Isolatieplaten (b.v. EPS, PIR)
- Bekens wol (glas-/steenwol)   Lastig aan te brengen

*<https://www.clusterwoningen.nl/woningen/kleinemaatregelen/>

5. Vloerisolatie

N.B.:

- $R_c > 3,7 \text{ W/m}^2\cdot\text{K}$; bij vloerverwarming liefst $5 \text{ W/m}^2\cdot\text{K}$
- Rondom luchtdicht aansluiten
- C.v. leidingen (mee) isoleren?
- Kruipruimte ventilatie herstellen

6. Compartimentering

Verwarm je alleen de BG?

Deze afsluiten van de verdieping

Apart ventileren

b.v. beneden decentraal met WTW

boven roosters en afzuiging in badkamer en wc

7. Ventilatie

25-30 m³/h per persoon

Open keuken: let op fijn stof tijdens na het koken

Let op CO₂ en vocht

Opties:

1. Centrale afzuiging met WTW (balansventilatie systeem D)
2. Compartimentering: begane grond decentraal met WTW, verdieping roosters + centrale afzuiging
3. Centrale afzuiging + zelfregelende roosters (systeem C)
4. Via de ramen: niet te regelen

7. c.v installatie

1. Ketel lager dan 60 gr C instellen
2. Kan het nog lager??
3. c.v. installatie waterzijdig inregelen, of
4. Regeling per ruimte (Evohome, Tado, ...)
5. LTV, vloerwarming?

7. Warmtepomp?

1. Worden steeds beter en stiller
2. Van het gas af:
  - Grotere installatie
  - Vastrecht gas vervalt
  - Koelen mogelijk
  - Duurzamer
  - Buitenunit, bronnen of PVT
3. Hybride: compacte installatie
  - Goedkoper
  - Ca. 60% via de warmtepomp, rest gas
  - Warm water via de ketel

8. Resumé, *prioriteiten*

1. ~~Spouwmuurisolatie~~
2. Pannendak luchtdicht maken (en eventueel isoleren)
3. Compartimenteren
4. BG vloer isoleren
5. Ventilatiesysteem
6. Kierdichting deuren/ramen verbeteren
7. Luchtlekkages oplossen
8. C.v. zo laag mogelijk instellen
9. C.v. installatie waterzijdig inregelen, of
10. Regeling per ruimte (Evohome, Tado, ...)
11. (hybride) warmtepomp

8. Resumé, *aanpak*

1. Bepaal uw ambitie en budget
2. Maak een plan: isolatie + installatie
3. incl. (lange termijn) planning
4. evt. doorrekenen (=> besparing per maatregel)
5. Denk aan:
  - a. Ventilatie
  - b. No-regret
  - c. Tochtdicht uitvoeren
  - d. Gezondheid
  - e. Bewonersgedrag
  - f. 'Natuurlijk' moment

Vragen?

Bijlagen:

- a. Clus tutorials
- b. Schimmel
- c. Gemeten luchtdichtheid
- d. Milieucentraal
- e. Isolatie bij nieuwbouw
- f. Meer over glas

a. Tutorials DHZ

Zie tutorials (filmpjes) die we voor Doorwerth gemaakt hebben:

www.clusterwoningen.nl/woningen/kleinemaatregelen

b. Schimmel

- Teveel vocht in huis
- Te koud in huis
- Grote temperatuurverschillen in huis
- Te koude oppervlakken
- Schoorsteenwerking

b. Schimmel vermijden door:

Teveel vocht? => ventileren! Liefst continue en mechanisch

Vochtproductie beperken:

- Vocht afzuigen waar het geproduceerd wordt b.v.:
  - Afzuigkap
  - Mechanische ventilatie in de badkamer, keuken en wasruimte
- Geen was binnen drogen
- Luchttoevoer in de verblijfsruimten
- Eén oud ruitje als vochtvreter

b. Schimmel vermijden door:

- De temperatuur ('s nachts) niet te veel laten dalen
- Geen grote temperatuurverschillen in huis
- Binnendeuren dicht
- Koude oppervlakken vermijden

c. Luchtdichting

Gemeten luchtdichtheid: $q_{v10} = 2,0 \text{ l/sec/m}^2$

Oftewel bij 5 bft

N.B. ventilatie

ca. $500 \text{ m}^3/\text{u}$

25-30 m³/h per persoon

100-250 m³/u

Bouwbesluit:

$q_{v10} = 1,0 \text{ l/sec/m}^2$

Zeer zuinige woning

$q_{v10} = 0,15 \text{ l/sec/m}^2$

d. <https://www.milieucentraal.nl/over-milieu-centraal/ontdek-wat-jij-kan-doen/>

d. Milieucentraal
Waar begin je?

STAPPENPLAN AARDGASVRIJ WONEN

- ① Check de isolatie van het huis
- ② Verbeter de isolatie van het huis
- ③ Check en verbeter ventilatie
- ④ Check je radiatoren
- ⑤ Elektrisch koken
- ⑥ Vervang de CV-ketel

e. Rc nieuwbouw

Dak 6,3

Gevel 4,7

Vloer 3,7

Als richtlijn

f. Glas en kozijnen

Mogelijkheden:

- HR++ in bestaande kozijnen
- HR++ in nieuwe kozijnen
- HR+++ tripleglas in nieuwe kozijnen => meer subsidie

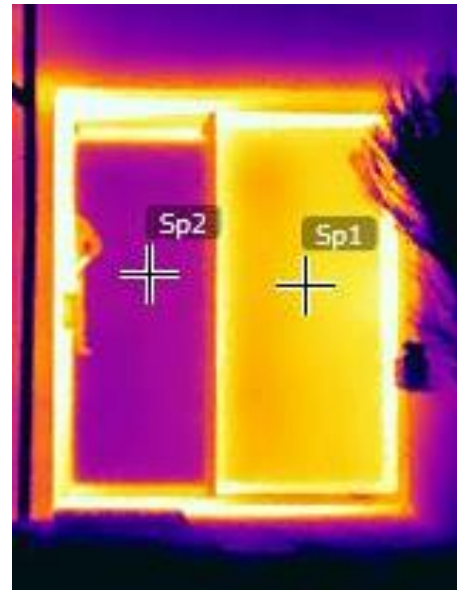
Ventilatieroosters?

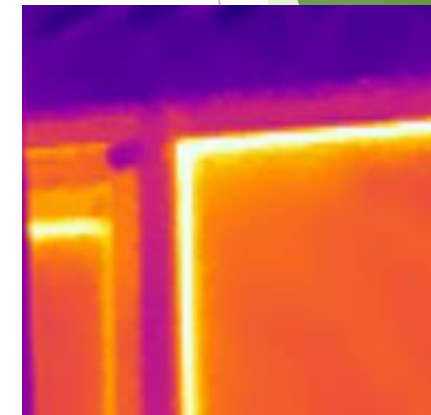
f. Glas

HR++, aandachtspunten:

- $U = 1,6$ bij spouw 9 mm
- $U = 1,2$ bij spouw 13 mm
- $U = 1,1$ bij spouw 15-20 mm
- Glas met $U=1,0$
- Opdekglaslatten bij bestaande ramen
- Warm edge afstandhouder (*Ecotec*)
- Tripleglas $U = 0,6-0,7$

- $U = 3$ bij oud isolatieglas
- $U = 5$ bij enkel glas

Sp1	12,4 °C	°C
Sp2	10,5 °C	

*Metalen
afstandhouder*

f. Vacuüm glas

- $U = 0,45-0,55$
- Dun 8 - 9 mm, past in oude ramen
- Randen zeer koud
- Ca. € 300-400,-/m² excl. montage

